

Қазақстан Республикасы экология және
табиғи ресурстар министрлігі

«Қазгидромет» РМК

2025 ж. «20-22» қыркүйек күндеріне арналған

**Қазақстан Республикасының таулы аймақтары бойынша жауын-шашындық генезисі
бар сел қаупінің күнделікті бюллетені №97**

(Бюллетеньнің қолданылу мерзімі: 2025 жылғы 19 қыркүйек сағат 20:00-ден 22 қыркүйек сағат 20:00-ге дейін)

құрастырылған күні: 19.09.2025 ж.

Мекен жайы: Алматы қ., Абай көшесі, 32
Астана қ., Мәңгілік ел,

Сел үдерістерін зерттеу және
селді болжау басқармасының
басшысы:

Яфязова Р.

тел.: 8(727) 267-53-38

e-mail: seli@meteo.kz

Кезекші синоптик:

Азилкыясова Л.

тел.: 8(7172) 79-83-75

e-mail: ukpp@meteo.kz

2025 жылғы «20-22» қыркүйекке

Қазақстан Республикасының аумағы бойынша жаңбыр генезисті сел қауіптілігі туралы Кеңес беру

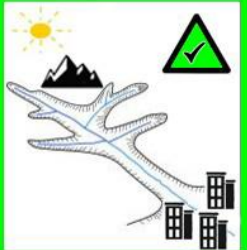
Облыстар	Сел қауіп бар аудандар	Гидрометеорологиялық жағдай
Алматы	Іле Алатауы	Қар жамылғысы 2600 м биіктік шамасында жатыр. Нөлдік изотерма таңғы сағат 5-те 3207 м биіктікте болды. Орташа тәуліктік ауа температурасы 1,6-1,7 °С төмендеді, биік таулы аймағында 2,2 °С. Өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай өсуі байқалмайды. 20 қыркүйекте жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 21 қыркүйекте түнде жауын-шашын (жаңбыр, қар), күндіз жаңбыр (1-2 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 22 қыркүйекте жаңбыр (1-2 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Күнгей Алатауы	Орташа тәуліктік ауа температурасы 1,2 °С төмендеді. Өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай өсуі байқалмайды. 20 қыркүйекте түнде кей уақыттарда жауын-шашын (жаңбыр, қар) (1-3 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 21 қыркүйекте түнде жауын-шашын (жаңбыр, қар), күндіз жаңбыр (1-2 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 22 қыркүйекте жаңбыр (1-2 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Теріскей Алатау	Орташа тәуліктік ауа температурасы 1,3 °С төмендеді. Өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай өсуі байқалмайды. 20 қыркүйекте түнде кей жерлерде жауын-шашын (жаңбыр, қар) (1-3 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 21 қыркүйекте түнде жауын-шашын (жаңбыр, қар), күндіз жаңбыр (1-2 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 22 қыркүйекте жаңбыр (1-2 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Жетісу	Жетісу Алатауы	Жетісу Алатауының солтүстік-батыс бөлігінде орташа тәуліктік ауа температурасы 1,3 °С төмендеді; батыс бөлігінде 1,5 °С. Өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай өсуі байқалмайды. 20 қыркүйекте кей уақыттарда жауын-шашын (жаңбыр, қар) (1-14 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 21 қыркүйекте түнде жауын-шашын (жаңбыр, қар), күндіз жаңбыр (1-2 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 22 қыркүйекте жаңбыр (1-2 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Жамбыл	Қырғыз Алатауы	Орташа тәуліктік ауа температурасы 1,6 °С төмендеді. Өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай өсуі байқалмайды. 20, 21 қыркүйекте жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 22 қыркүйекте жаңбыр (1-2 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Талас Алатауы	
Түркістан	Талас Алатауы	Орташа тәуліктік ауа температурасы 0,1 °С өсті. Өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай өсуі байқалмайды. 20 қыркүйекте жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 21, 22 қыркүйекте жаңбыр (1-5 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Өгем жотасы	
Маңғыстау	Маңғыстау таулары	Орташа тәуліктік ауа температурасы 1,0 °С өсті. 20 қыркүйекте күндіз кей жерлерде жаңбыр (2-7 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 21 қыркүйекте жаңбыр (1-8 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 22 қыркүйекте жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.

Абай	Тарбағатай	Қар жамылғысы 3000 м жуық және одан жоғары жатыр. Орташа тәуліктік ауа температурасы 3,2 °С төмендеді. 20 қыркүйекте жаңбыр (1-5 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 21, 22 қыркүйекте жаңбыр (1-4 мм), найзағай. 22 қыркүйекте бұршақ. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Шығыс Қазақстан	Сауыр	Қар жамылғысы 3000 м жуық және одан жоғары жатыр. Орташа тәуліктік ауа температурасы 1,0 °С төмендеді. 20 қыркүйекте Кей жерлерде жаңбыр (1-5 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 21, 22 қыркүйекте жаңбыр (1-4 мм), найзағай. 22 қыркүйекте бұршақ. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Қазақстандық Алтай	Қар жамылғысы 2000 м жуық және одан жоғары жатыр. Қазақстандық Алтайдың солтүстік-батыс бөлігінде орташа тәуліктік ауа температурасы 0,3 °С өсті; оңтүстік-шығыс бөлігінде 0,6 °С төмендеді. 20 қыркүйекте түнде кей жерлерде жаңбыр, күндіз жаңбыр, кей жерлерде қатты жаңбыр (1-18 мм), найзағай, бұршақ, дауыл. Қазақстанның Алтай тауларында орташа таулы аймағында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі жоққа шығарылмайды. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз. 21, 22 қыркүйекте жаңбыр (1-4 мм), найзағай. 22 қыркүйекте бұршақ. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.

Жаңбыр генезисті сел қауіптілігінің деңгейі (1 Қосымша)

!!! Ескерту: Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз (2 Қосымша)

Жаңбыр генезисті сел қауіптілігінің деңгейі

Сел қауіптілігінің деңгейлері	Сел қауіптілігінің деңгейін анықтайтын факторлар	Қауіптілік дәрежесі	Қорғау шаралары
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының жоғары мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері ≥ 30 мм (өте қатты жаңбыр) немесе нақты жауған сұйық жауын-шашын мөлшері ≥ 40 мм	Халық пен шаруашылық нысандары үшін үлкен қауіп	Мемлекеттік басқару органдары мен халықты хабардар ету.
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының жоғары мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері 15-29 мм (қатты жаңбыр)	Халық пен шаруашылық объектілері үшін потенциалды қауіп	Мемлекеттік басқару органдары мен халықты хабардар ету.
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының салыстырмалы түрде төмен мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері 15-29 мм (қатты жаңбыр)	Төмен таулы аймақта селдің пайда болу аймағында адамдар үшін потенциалды қауіп	Мемлекеттік басқару органдарына және халыққа хабарлау.
	Төмен ауа температурасы, топырақтың ылғалдылығы, сұйық жауын-шашынның болмауы.	Қауіптілік жоқ	Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтау, «Абайлаңыз, сел қауіптілігі бар телім» ескерту қалқандарын назарға алу

Сел қауіптілігінің белгілері және Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелері

Тауларға бару және онда болу жоспарланғанда, ауа райының өзгерістерін және дауылды ескертулерді бақылау қажет. Сел қауіпі туындаған жағдайда, сел қауіпі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтау керек. Сел ағынының тереңдігі 40-50 м жетуі мүмкін (әсіресе арнаның бұрылыстарында), ағынның қозғалу жылдамдығы-5-10 м/с және одан жоғары (жекелеген жағдайларда 15-20 м/с дейін) болады. Егер адам сел ағынына түссе, өлімге алып келуі сөзсіз, сондықтан қауіпсіздік шараларын сақтау ерекше мәнге ие болады.

Қатты жауын-шашынның түсуінен туындаған сел қауіптілігінің белгілері

- ✓ Өзендегі судың шығыны мен лайлылығының күрт артуы.
- ✓ Өзен арнасының жоғарғы бөлігінде балшық шаңы бұлтының және гүрілдің пайда болуы.
- ✓ Селге жақын жерде топырақ беткейін шайқау.

Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелері

- ✓ Өзен арнасына (жайылмасына), құрғақ арнаға және көл бөгетіне жақын жерде демалуға және шатырлы лагерь құруға болмайды.
- ✓ Бақылаушыны алға қойыңыз, сонда ол алда не болып жатқанын көреді және төнген қауіп туралы ескертеді, сонымен қатар өзеннен су алуға барғанда.
- ✓ Сұйық жауын-шашынның қарқынды түсуі және сел қауіптілігінің басқа да белгілері кезінде өзен арнасынан (жайылмасынан), құрғақ арнадан алыстау және аңғардың баурайы бойынша 40-50 м жоғары көтерілу.
- ✓ Сел өткен кезде одан өзен арнасының бойымен қашуға болмайды, аңғардың баурайы бойымен 40-50 м жоғары көтерілу керек (сел тасқынынан тастар ұшуы мүмкін).
- ✓ Тік жартастар мен тік беткейлердің астында тоқтамаңыз (топырақ беткейінің шайқалуынан, сел жақын жерде, құламалар мен тастың түсуі болуы мүмкін).
- ✓ Сел өткеннен кейін өзен арнасына түспеу, өйткені арнада сел қайта қалыптасу мүмкін.
- ✓ Сел жүріп өткеннен соң беткейлердің сырғуынан, үзілген немесе салбырап тұрған электр сымдарынан, бүлінген газ магистралынан абай болған жөн.

2025 жылғы «20» қыркүйекке
ҚР таулы аудандары бойынша ауа-райы болжамы

Іле Алатау	Жауын-шашынсыз. Түнде және таңертең кей жерлерде тұман. Солтүстік-шығыстан жел соғады 9-14 м/с. 2000 м: Ауа температурасы түнде 0-5, күндіз 7-12 градус жылы. 3000 м: Ауа температурасы түнде 3 градус аяз–2 градус жылы, күндіз 4-9 градус жылы.
Күнгей Алатау	Түнде кей уақыттарда жауын-шашын (жаңбыр, қар) (1-3 мм). Солтүстік-шығыстан жел соғады 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 1-6, күндіз 10-15 градус жылы.
Теріскей Алатау	Түнде кей жерлерде жауын-шашын (жаңбыр, қар) (1-3 мм). Түнде және таңертең кей жерлерде тұман. Солтүстік-шығыстан жел соғады 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 2-7, күндіз 10-15 градус жылы.
Жетісу Алатау	Кей уақыттарда жауын-шашын (жаңбыр, қар) (1-14 мм). Солтүстік-батыстан жел соғады, күші 9-14 м/с. 2000 м: Ауа температурасы түнде 0-5 градус аяз, күндіз 2-7 градус жылы. 3000 м: Ауа температурасы түнде 2-7 градус аяз, күндіз 0-5 градус жылы.
Қырғыз Алатау	Жауын-шашынсыз. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 3-8, күндіз 14-19 градус жылы.
Талас Алатау (Жамбыл облысы)	Жауын-шашынсыз. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 3-8, күндіз 14-19 градус жылы.
Талас Алатау (Түркістан облысы)	Жауын-шашынсыз. Шығыстан жел соғады, күші 8-13 м/с. Ауа температурасы түнде 5-10, күндіз 15-20 градус жылы.
Өгем жотасы	Жауын-шашынсыз. Шығыстан жел соғады, күші 8-13 м/с. Ауа температурасы түнде 7-12, күндіз 18-23 градус жылы.
Маңғыстау таулары	Күндіз кей жерлерде жаңбыр (2-7 мм), найзағай. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 13-18, күндіз 20-25 жылы.
Сауыр	Кей жерлерде жаңбыр (1-5 мм), найзағай. Жел шығыстан, солтүстік-шығыстан соғады, күші 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 5-10, кей жерлерде 2, күндіз 13-18, кей жерлерде 10 градус жылы.
Тарбағатай	Жаңбыр (1-5 мм). Жел шығыстан, солтүстік-шығыстан соғады, күші 9-14, күндіз кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 2-7, кей жерлерде 10, күндіз 13-18 градус жылы.
Қазақстандық Алтай	Түнде кей жерлерде жаңбыр, күндіз жаңбыр, кей жерлерде қатты жаңбыр (1-18 мм), найзағай, бұршақ, дауыл. Түнде және таңертең кей жерлерде тұман. Жел шығыстан, солтүстік-шығыстан соғады, күші 9-14, күндіз кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 5-10, кей жерлерде 2, күндіз 13-18, кей жерлерде 10 градус жылы.

2025 жылғы «21-22 қыркүйекке» арналған
ҚР таулы аумағы бойынша консультативтік болжам

Алматы: 21 қыркүйекте түнде жауын-шашын (жаңбыр, қар), күндіз жаңбыр (1-2 мм). 22 қыркүйекте жаңбыр (1-2 мм), найзағай. 21 қыркүйекте түнде және таңертең тұман күтіледі. Ауа температурасы 21 қыркүйекте түнде 3 градус аяз-2 градус жылы, күндіз 12-17 градус жылы, 22 қыркүйекте түнде 0-5, күндіз 14-19 градус жылы.

Жетісу: 21 қыркүйекте түнде жауын-шашын (жаңбыр, қар), күндіз жаңбыр (1-2 мм). 22 қыркүйекте жаңбыр (1-2 мм), найзағай. 21 қыркүйекте түнде және таңертең тұман күтіледі. Ауа температурасы 21 қыркүйекте түнде 3 градус аяз-2 градус жылы, күндіз 12-17 градус жылы, 22 қыркүйекте түнде 0-5, күндіз 14-19 градус жылы.

Жамбыл: 21 қыркүйекте жауын-шашынсыз. 22 қыркүйекте жаңбыр (1-2 мм), найзағай. Ауа температурасы 21 қыркүйекте түнде 0-5, күндіз 15-20 градус жылы, 22 қыркүйекте түнде 4-9, күндіз 14-19 градус жылы.

Түркістан: 21-22 қыркүйекте жаңбыр (1-5 мм), найзағай. Ауа температурасы 21 қыркүйекте түнде 2-7, күндіз 17-22 градус жылы, 22 қыркүйекте түнде 5-10, күндіз 12-17 градус жылы.

Маңғыстау: 21 қыркүйекте жаңбыр (1-8 мм), найзағай. 22 қыркүйекте жауын-шашынсыз. Ауа температурасы 21 қыркүйекте түнде 10-15, күндіз 17-22 градус жылы, 22 қыркүйекте түнде 8-13, күндіз 20-25 градус жылы.

Абай: 21-22 қыркүйекте жаңбыр (1-4 мм), найзағай, түнде және таңертең тұман күтіледі. 22 қыркүйекте бұршақ. Ауа температурасы 21-22 қыркүйекте түнде 2 градус аяз-3 градус жылы, күндіз 18-23 градус жылы.

Шығыс Қазақстан: 21-22 қыркүйекте жаңбыр (1-4 мм), найзағай, түнде және таңертең тұман күтіледі. 22 қыркүйекте бұршақ. Ауа температурасы 21-22 қыркүйекте түнде 2 градус аяз-3 градус жылы, күндіз 15-20 градус жылы.